

Er is geen ritme, er is regen

BORIS DE KLERK

Als je oor je oog
wordt

Wouter Hillaert

Gezien op 31 juli 2025

CC De Grote Post (Atelier 1),

Oostende, in het kader van TAZ 25

Hoe maak je van sound theater? Dat is de hamvraag die de Amsterdamse performance- en geluidskunstenaar Boris De Klerk bezighoudt sinds hij in 2022 afstudeerde aan de performanceopleiding van Maastricht. In 'Er is geen ritme, er is regen' creëert hij voor je ogen (maar vooral voor je oren) een repetitieve geluidswerveling met meer dan alleen meditatief effect. Heel langzaam gaat er ook een mens- en wereldbeeld in doorklinken.

02 AUGUSTUS 2025

Vanuit theatraal oogpunt kan je het scènebeeld van 'Er is geen ritme, er is regen' alleen maar minimalistisch noemen. Op een leeg speelveld, dat eigenlijk meer gewoon een lokaal is bij daglicht, staan enkel twee statieven met een staande en een hangende micro, een zwarte luidspreker en een simpel stoeltje. Deze sobere opstelling suggereert eerder een concert dan een schouwspel. Ook onze zitjes

staan niet in klassieke rijtjes, maar gespreid. Alsof we veel persoonlijke ruimte nodig zullen hebben voor de beleving van deze *voorstelling* – want zo wordt ze op Theater Aan Zee toch wel aangekondigd. Leegte en ruimte lijken de eigenlijke hoofdpersonages van wat er komen gaat.

Boris de Klerk staat er meer bij als een suppoost dan als een performer of een personage. Zonder iets te zeggen kijkt hij ons aan. Als hij daarna naar voren stapt om aan de knoppen van een groen mengpaneeltje te gaan morrelen, komt er eerst gewijde stilte en dan ruis. Ook dat is minimalisme: verwachtingen downgraden. Met gespitse blik reageert hij intussen wel op het minste geluid van onze stoelen, onze telefoons, ons gekuch. Niet meer dan een knikje en een glimlach volstaan om ons als toeschouwers bewust te maken van de onbewuste soundmachines die we zijn. We blijken geen kijkers, maar gehorigheden. Zo doet De Klerk ons, zonder echt iets te doen, *in de spiegel luisteren* en uiteindelijk ook zelf van zintuiglijk kanaal wisselen. Langzaam worden we een en al oor. Een en al gehoor.

Het verhaal dat zich daarna van zijn mond losmaakt in de staande micro, bestaat maar uit één zin: een korte opsomming van zintuiglijke ervaringen van een 'ik' van 's morgens tot 's avonds, van de slaap nog proeven, tot de hitte ruiken en uiteindelijk liggend het licht weer uitknippen. De Klerk spreekt ze traag uit als één derde poëzie, één derde banale zelfobservatie en één derde taalfilosofie. Te droog voor spoken word, te traag voor een verhaal. Ook dat is minimalisme: voeling houden met de directe materiële werkelijkheid van zowel taalklank als dagelijkse ervaring, vóór zij bezwaard wordt met betekenis of te veel beschouwing. Wil deze sprekende mond überhaupt dat we er iets van maken, of gaat het hem enkel om de zintuiglijke gewaarwording zelf?

Wat ik zie, door te luisteren, is volle leegte. Het is moeilijk te grijpen.

Voortdurend zal 'Er is geen ritme, er is regen' met die dubbelheid blijven spelen, zelfs al lijkt die titel wel een antwoord te suggereren: het gaat deze voorstelling niet om vorm/ritme, maar om inhoud/regen. Steeds opnieuw zal De Klerk nochtans die ene zin herhalen (tien, twintig, dertig keer), om er dan telkens met zijn mengpaneeltje korte bliepjes tussen te schuiven. Even lijken die gestaag evoluerende soundeffecten mee te resoneren op het geluid van zijn stem, zij het dan in een heel andere toonaard. Maar steeds rijker en voller worden ze, tot ze ook duidelijk uit meerdere richtingen beginnen te komen, in echo en in canon gaan. Ook zijn stem en zijn woorden zelf splitsen zich uit over de ruimte, tot er een stroom van meerstemmigheid opbolt waarin woorden en klanken over elkaar gaan duikelen, tot volle bloei komen en weer wegdeemsteren. We deinen op onze oren mee op een soundstroom die steeds meer gaat kolken als een waterstroom.

De vier, vijf luidsprekertjes die in een cirkel rond onze publiekszone staan opgesteld, geven er vanzelf ook een sterk ruimtelijke dimensie aan. We luisteren niet gewoon naar klanken, we zitten in hun bad: een onderdompeling die met kijken nooit kan op dezelfde manier. Het podium ligt niet vóór ons, we zitten er gewoon op. Bijna vanzelf ga je je ogen sluiten voor een nog meer betrokken ervaring. Circulair als ze is, voel je je ook steeds meer wegsoezen uit de reële ruimte waarin we zitten. Het kijken beweegt naar binnen, als in een droom. Dat lijkt ook precies de bedoeling: een ongrijpbaar mentaal theater oproepen voor het geestesoog, puur op geluid. Is 'Er is geen ritme, er is regen' dan gewoon

simpele relaxatie?

Ik slaag er niet in om mijn betekenisgenerator echt uit te zetten. Zeker de meerstemmigheid van De Klerks echoënde stem, gemixt met de banale dagdagelijksheid van de herhaalde zin, roept vanzelf iets existentieels op. Ik zie en hoor niet langer één iemand op één stoel in de sleur van zijn dag, ik begin een stad te zien vol alledaagsheid in kamers naast elkaar, een leven vol herhaling, etmalen vol individuele zintuiglijkheid. Die ene zin multipliceert zich tegelijk tot de hele zinnigheid én onzinnigheid van het bestaan. Wat ik zie, door te luisteren, is volle leegte. Het is moeilijk te grijpen. Zoals De Klerks stem hem ontsnapt aan zijn eigen mond en aan het dansen gaat met de ruimte, zo ontsnapt ook mijn verbeelding aan mijn bewustzijn. Als hij vooraan intussen ook op de hangende micro begint te tokken, moet dat de regen zijn die over de hele stroom neerdaalt. Ik hoor het effect ervan nog maar half.

Is deze performatieve geluidsinstallatie iets? Of is ze niets? Ik stel me voor dat De Klerk er wel van houdt dat we ons dat afvragen. Zelf ben ik geen expert in theatrale geluidskunst, maar geluiden elektronisch opstapelen om ze dan te beginnen vermenigvuldigen, lijkt me allesbehalve bijzonder. Tegelijk blijft ook de echte explosie uit die je nochtans verwacht. Ook dat is minimalisme. Toch vind ik dit halfuurtje toch een ervaring, door wat er uit zoveel nietsigheid toch ontstaat: een heel onregelmatig koor aan levensvullende regelmatigheden. Hoeveel muziek en sound er ook gebezigd wordt in het theater van tegenwoordig, de kracht van geluid blijft een onderschat kapitaal. Het is goed dat sommigen zich blijven bekwamen in het echte theatrale vermogen ervan, voorbij de louter emotionele werking die in zoveel voorstellingen zo makkelijk wordt ingezet.